

2. A magánbiztonság működésének összehasonlítása a V4-országokban

Szabó Csaba

A Biztonsági vezetői kézikönyv jelen fejezetének első része a hazai magánbiztonsági szakterület hatósági felügyeleti rendszerét mutatja be, kiegészítve az érdekképviselési rendszer jelenlegi helyzetének ismertetésével. A hazai rendszer bemutatása mellett a fejezet második részében nemzetközi kitekintésre kerül sor, amely során a V4-ek három tagjára (Csehország, Szlovákia, Lengyelország) helyeződik a szakmai hangsúly a feltételrendszer és a szakmai felügyelet bemutatásának vonatkozásában. Végezetül bemutatom Nagy-Britannia magánbiztonsági rendszerét.

A kézikönyv jelen fejezete egy olyan kutatás eredménye, amely során az olvasó számos európai ország magánbiztonsági rendszerébe kap betekintést azáltal, hogy azonos kérdések mentén mutatom be az adott országok magánbiztonságiszervezet-rendszerének működési struktúráit. A kutatás lényegi eleme az volt, hogy a hazai magánbiztonsági szektorban dolgozó szakemberek betekintést kapjanak a V4-országok magánbiztonsági rendszerének egyes elemeibe. A közel azonos történelmi múlttal és társadalmi fejlődéssel rendelkező volt szocialista országok magánbiztonsági rendszerének bemutatásával válaszokat kaphatunk az alábbi releváns szakmai kérdésekre:

1. Hol tart jelen állapotban Magyarország magánbiztonsági rendszerének fejlődése?
2. Melyek azok a strukturális, jogi és szervezeti elemek az egyes vizsgált országok vonatkozásában, amelyek eltérésükből vagy éppen azonosságukból kifolyólag stabilizálják és erősítik a magánbiztonsági szektor betöltött szerepét az adott ország rendszetében?

A nemzetközi kitekintés lehetőséget nyújt arra, hogy a biztonsági szakemberek szélesítsék látásmódjukat, és a nemzetközi partnerkapcsolatok kialakítása során hasznos információkat szerezzenek a biztonsági kézikönyv eme fejezetében található ismeretek felhasználásával.

2.1. A magyarországi magánbiztonsági szektor működési alapelvei

A magánbiztonsági szektor mint vállalkozói iparág fejlődésének és növekedésének okai jól ismertek a szakemberek előtt. Az emberek (*a társadalom egésze*) biztonsági igényének alakulása jelentős változásokon ment keresztül, s ennek eredményeképpen a cégek, közintézmények és magánszemélyek biztonság iránti igénye nagymértékben megnövekedett, s az a tendencia, amely szerint külső erőforrások igénybevétele történik olyan biztonsági

tevékenységekhez, amelyeket eddig állami, közigazgatási kereteken belül végeztek el, egyre erősödik. A jogalkotó célként fogalmazta meg, hogy a magánbiztonsági szektor *(amelynek részét képezi a személy- és vagyonvédelmi, a magánnyomozói, valamint a vagyonvédelmi rendszert tervező és szerelő tevékenység)* által vállalkozás keretében nyújtott szolgáltatói tevékenység elősegítse a közrend és a közbiztonság javítását, valamint a bűnmegelőzés hatékonyságának fokozását. A magánbiztonsági tevékenységeket szabályzó törvény értelmében a szakmai tevékenységet egyéni vállalkozóként, illetve egyéni cég vagy gazdasági társaság keretében, valamint személyesen lehet végezni. Ennek jogszabályi feltételeit a 3. fejezet részletezi.

2.1.1. Rendőrségi nyilvántartás és a szakmai tevékenység hatósági ellenőrzése

A rendőrség a kiadott működési engedélyekről és igazolványokról, a kiadásuk alapjául szolgáló személyes adatokról, a vállalkozással összefüggésben bekövetkezett adatok változásáról (székhelyében és/vagy telephelyében bekövetkezett változásról, a szakmai irányító személy adataiban bekövetkezett változásokról, valamint a felelősségbiztosítási szerződésben beállt változásról, továbbá a foglalkoztatott személyek létszámában bekövetkezett változásokról), az ezekkel összefüggésbe hozható adatokkal kapcsolatban, az adatváltozásról, a tervező-szerelő vagy magánnyomozói tevékenység folytatására jogosultakról, a működési engedély visszavonásáról, a vállalkozás tevékenységének megtiltásáról és az igazolvány visszavonásáról, bevonásáról – a működési engedély és az igazolvány hitelességének, valamint a tevékenység ellenőrzésének céljából – hatósági nyilvántartást vezet.¹ A hatósági nyilvántartás tartalmazza az egyéni vállalkozó, az egyéni cég vagy a gazdasági társaság cégbírósághoz bejelentett vezető tisztségviselője, a tevékenységet személyesen végző és a vállalkozással kötött polgári jogi szerződés alapján a vállalkozás javára tevékenykedő természetes személy – ideértve a tevékenységet szakmailag szervező vagy irányító személyt is – természetes személyazonosító adatait és állampolgárságát.

A rendőrség az adatokat a működési engedély vagy a hatósági igazolvány visszavonásáig tartja nyilván. A rendőrség a felügyelt személy- és vagyonvédelmi, magánnyomozói, a vagyonvédelmi rendszert tervező és szerelő tevékenységet folytató vállalkozásokkal és természetes személyekkel kapcsolatos iratokat (ellenőrzési jegyzőkönyvek, rendőri jelentések, felügyeleti bírság) az engedély kiadására jogosult szervnél a tevékenység befejezését, az engedély és az igazolvány lejártát, visszavonását követően 2 évig, a személy- és vagyonvédelmi, a magánnyomozói, a vagyonvédelmi rendszert tervező és szerelő tevékenységgel összefüggő átiratokat, valamint az információk kérésével és megküldésével kapcsolatos iratokat 1 évig, a személy- és vagyonvédelmi, a magánnyomozói, a vagyonvédelmi rendszert

¹ A rendőrség a SZEAPOL hatósági rendszerbe rögzíti a vállalkozás keretében végzett tevékenység ellenőrzésével kapcsolatban keletkezett adatokat, amelyek tartalmazzák: a hatósági ellenőrzés helyét és idejét, az ellenőrzést végző rendőrségi szolgálati ág megnevezését és a hatóság nevében eljáró rendőr nevét, és rendfokozatát (aláírását), az ellenőrzött vállalkozás nevét és székhelyét (telephelyét), képviselőjének adatait (aláírását), az ellenőrzés eredményét, valamint az esetlegesen szükséges hatósági intézkedéseket.

tervező és szerelő tevékenységgel kapcsolatos adatszolgáltatásra irányuló anyagokat 2 évig kell átmeneti irattárban tárolni és megőrizni.²

2.1.2. A magánbiztonsági szektor érdekképviselését ellátó szakmai kamara

A Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara – *az általános rendelkezések értelmében* – a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység folytatására jogosult természetes személyek, önkormányzattal rendelkező, közfeladatot és általános szakmai érdekképviselési feladatokat ellátó *köztestülete*.³ A köztestület a tagsághoz, illetőleg a tagsága által végzett tevékenységhez kapcsolódó *közfeladatot ellátó jogi személy*. Ezzel ellentétben a *hatóság* mind feladatrendszerében, mind a közigazgatási hatósági eljárási cselekményekben betöltött szerepére vonatkozóan teljesen eltérő fogalom meghatározással találkozunk. *A hatóság az a szerv, szervezet vagy személy, amelyet (akit) törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet hatósági hatáskör gyakorlására jogosít fel, vagy jogszabály hatósági hatáskör gyakorlására jelöl ki*.⁴ A szakmai kamara a vonatkozó jogszabályok értelmében *nem gyakorol hatósági hatáskört*, és a jogalkotói jogosultság hiányában nem folytat közigazgatási hatósági eljárást sem a hazai magánbiztonsági szektor vonatkozásában.⁵ A Közigazgatási Fejlesztési Operatív Program keretében végzett kutatások rávilágítottak azokra a szakmai kamarát érintő problémákra, amelyek a szakmai kamara aktuális szervezetszabályzó eszközrendszerének feltérképezése érdekében szükséges vizsgálatok elvégzésére irányulnak. A felvázolt problémák a szervezeti kompetenciák elemzésével váltak bizonyíthatóvá, amely elemzések során kapott eredmények rávilágítottak arra, hogy milyen strukturális és szervezeti változtatásokat szükséges alkalmazni a szervezet – tervezett – jövőbeni hatósági feladatrendszerének kialakítása érdekében.

Emiatt vizsgálni szükséges:

- a szakmai kamarai rendszer jelenlegi felépítését, a feladatellátását meghatározó jogszabályi környezet, a belső szabályzókat és az eljárásrendeket;
- a létszámadatokat;
- a költségvetési, pénzügyi adatokat;
- a rendelkezésre álló eszközök felmérését.

Meghatározták, milyen irányok mentén lehet felállítani egy ideális intézményrendszert az új feladatrendszerek integrálása érdekében. Azonban egy hatékonyan működő intézményrendszer szükséges, de nem elégséges feltétele a hatékony, az ügyfelek számára megfelelő

² 8/2016. (IV. 7.) ORFK utasítás a Rendőrség Iratkezelési Szabályzatáról szóló 59/2008. (OT 31.) ORFK utasítás módosításáról. 398. pont.

³ A Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara Alapszabálya. Általános rendelkezések.

⁴ 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról. 9. §. A hatóság.

⁵ *A közigazgatási hatósági eljárás* (é. n.). Forrás: https://ugyintezes.magyarorszag.hu/ugyek/410008/A_kozigazgatasi_hatosagi_eljaras20091202.html (A letöltés dátuma: 2018. 05. 03.) A közigazgatási hatósági eljárás olyan eljárási cselekmények összessége, amelyben a közigazgatási hatóság az állampolgárt (ügyfelet) érintő jogot vagy kötelezettséget állapít meg, adatot, tényt vagy jogosultságot igazol, hatósági nyilvántartást vezet, vagy hatósági ellenőrzést végez.

minőségű közigazgatási szolgáltatás biztosításának, ugyanis magának az adott szervezetnek is hatékonyan kell működnie, amely alapja a szervezet fejlesztésére vonatkozó tervezés kialakítása.

2.2. A szlovák magánbiztonsági szektor működésének alapelvei

A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa 2005. szeptember 23-ai döntésével fogadta el *A magánbiztonság területén nyújtott szolgáltatásokról, valamint az egyes törvények módosításáról és kiegészítéséről* szóló magánbiztonsági törvényt.⁶ A törvény a magánbiztonság területén nyújtott szolgáltatások végrehajtási rendszerét, valamint a Szlovák Köztársaság Belügyminisztériumának mint az állami felügyelet gyakorlójának feladatait és a rendőrség által a magánbiztonság területén végzett ellenőrzések rendszerének végrehajtását szabályozza.

A törvényben elhatárolták, hogy a rendvédelmi szervezetek, a Szlovák Nemzeti Bank fegyveres biztonsági erői, a mentőalakulatok, a diplomáciai testületek védelmét ellátó szervek őrzés-védelmi tevékenységének szabályozása tekintetében eltérő végrehajtási rendeletekben került lefektetésre az adott szervre vonatkozó feladatellátás. A jogalkotó hat részterületet különböztet meg a szlovák magánbiztonsági szektorra kidolgozott modellben:

- biztonsági szolgálatok;
- őrszolgálat;
- magánnyomozói szolgálatok;
- szakmai képzés és tanácsadás;
- önvédelmi rendszerek;
- biztonságtechnikai szolgálatok;
- határon átnyúló (közúti) készpénzszállítási tevékenység.

2.2.1. Biztonsági szolgálatok

A Szlovák Köztársaság területén biztonsági szolgáltatásra irányuló tevékenység kizárólag érvényes hatósági engedély birtokában folytatható. A biztonsági szolgálatok működésének engedélyezését a (magánbiztonsági szakterület vonatkozásában illetékes) Szlovák Köztársaság Rendőrség Regionális Igazgatóság⁷ állítja ki, természetes- vagy jogi személy kérésére. A biztonsági szolgálat működtetésére vonatkozó hatósági engedélyt tíz évre bocsátja ki a hatóság, hacsak a biztonsági szolgáltatásokat szabályzó törvény másként nem rendelkezik. A jogalkotó *(a megfelelőség szempontjából)* két megközelítés alapján szabályozza a biztonsági szolgálatok létrehozását és működését. Az egyik oldal a jogi személyek kérelemre történő vállalkozás engedélyeztetése, amelynek egyik alapfeltétele, hogy az adott biztonsági vállalkozásnak érvényes cégbírósági engedéllyel kell rendelkeznie. A másik oldal a természetes személyek részéről benyújtott működési engedély kiadására vonatkozik.

⁶ Zákon č. 473/2005 Z. z. Zákon o poskytovaní služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o súkromnej bezpečnosti) 190/2005. Zbierka zákonov SR.

⁷ Stránkové hodiny úradu súkromných bezpečnostných služieb Prezídia PZ (é. n.). Forrás: www.minv.sk/?sprava-o-cinnosti-sbs (A letöltés dátuma: 2018. 05. 30.)

A biztonsági szolgálatok működési engedély iránti kérelmet benyújtó természetes személyeknek a következő feltételeknek kell megfelelniük a vonatkozó jogszabályok alapján:

- 21. életév betöltése;
- teljes jogképesség;
- egészségügyi alkalmasság (orvosi, pszichológiai);
- szakmai alkalmasság;⁸
- felelősségbiztosítási szerződés megléte;
- büntetlen előélet, és nincs büntetőeljárás hatálya alatt.

A biztonsági szolgálatoknak működési engedély iránti kérelem kiadására vagy megújítására vonatkozó kérelmet a vállalkozás székhelye szerinti rendőrségi igazgatósághoz kell benyújtaniuk. A működési engedély megújítására vonatkozó kérelmet legalább 3 hónappal a lejárát előtt be kell nyújtani a rendőrséghez.

2.2.2. Magánnyomozó (detektív-) szolgálatok

A Szlovák Köztársaságban a magánnyomozói szolgáltatást végző természetes és jogi személyekre különleges rendelkezések vonatkoznak. A magánnyomozói feladatokat ellátó személynek kötelezettségei között szerepel a személyes adatok megfelelő kezelése és védelme, az információs rendszerekben tárolt adatok védelme, nyilvántartások vezetése az elvégzett megbízásokról, felügyeleti napló vezetése, valamint azonnali jelentési kötelezettség terheli a rendőrség felé, amennyiben lőfegyverek használatával, személyi szabadság korlátozásával vagy kábítószer használatával kapcsolatos hatósági intézkedés válik szükségessé.

A jogalkotó meghatározta azon területeket és eseteket, amikor a magánnyomozó a feladatát nem (vagy csak korlátozottan) gyakorolhatja. A jogszabály értelmében a magánnyomozói tevékenység nem gyakorolható, amennyiben a szolgáltatás végzése során személyiségi jogok sérülnek, valamint amennyiben a tevékenység során az adatgyűjtés természetes személy vonatkozásában nemi, faji, etnikai, nemzetiségi, vallási, politikai vagy szakszervezeti tevékenységgel kapcsolatos adatokat tartalmaz.

A magánnyomozó a szolgáltatási tevékenység elvégzését követően köteles egy minden tevékenységi elemre kiterjedő komplex zárójelentést készíteni. Az eredeti példányt köteles átadni a megbízó fél részére. A másolatot a magánnyomozó köteles 5 évig megőrizni, és a rendőrség felszólítására (*meghatározott bűncselekményekkel kapcsolatos rendőrségi eljárások esetén*) a hatóság részére átadni.

⁸ A biztonsági szolgálat működtetését ellátni kívánó személynek a vonatkozó képzési követelmények alapján az alábbi feltételeknek kell megfelelnie: a) befejezett általános iskolai végzettség és legalább öt év biztonsági szakmai gyakorlat, b) teljes körű szakképzés elvégzése a biztonsági szolgálatok területén és legalább két év biztonsági gyakorlat.

2.2.3. Állami felügyelet és hatósági ellenőrzés

A magánbiztonsági tevékenység gyakorlásának hatósági ellenőrzését a rendőrség gyakorolja a Szlovák Köztársaság területén a Szlovák Magánbiztonsági Hivatalon keresztül.

A rendőrség magánbiztonsági hivatalának feladata:

- teljesíti a minisztérium központi közigazgatásként betöltött szerepét a magánbiztonság területén az általánosan kötelező érvényű jogszabályok értelmében;
- szakmai jelentéseket készít a magánbiztonsági szolgálatok tevékenységéről;
- értékeli és elemzi a Szlovák Köztársaságban a biztonsági helyzetet a belső rend és a közbiztonság érdekében;
- kidolgozza és benyújtja a magánbiztonsági szektorra vonatkozó törvénytervezeteket és a belső szabályzatokat;
- közbiztonsági hatóságként működik a magánbiztonság területén;
- koordinálja és ellenőrzi a regionális igazgatóságok tevékenységét a magánbiztonsági tevékenységek vonatkozásában;
- másodfokú hatóságként jár el a regionális igazságügyi hatóságok határozatait illetően a magánbiztonság vonatkozásában;
- eljárásokat kezdeményez és határozatokat hoz a működési engedélyek visszavonásáról, a hatósági ellenőrzési rendszer kialakításáról, valamint az orvosi alkalmassági feltételrendszer újraértékeléséről;
- kidolgozza a rendőrség feladatrendszerét a magánbiztonság területére vonatkozóan;
- a magánbiztonsági információs rendszer adminisztrátoraként jár el hatósági jogkörében, egyúttal dönt az információs rendszerhez való hozzáférési jogokról, valamint kezeli a vonatkozó nyilvántartásokat;
- korlátozott mértékben biztosítja a dokumentumok elosztását;
- minősítővizsgákat, jártassági vizsgákat végez, valamint szakmai alkalmassági bizonyítványokat bocsát ki a magánbiztonság területén;
- dönt a képzéssel kapcsolatos akkreditációról;
- a magánbiztonság területére vonatkozóan nyilvántartásokat vezet;
- együttműködő félként részt vesz a nemzetközi szerződések és megállapodások kidolgozásában.

A hatósági ellenőrzés során a rendőrség hatósági jegyzőkönyv formájában rögzíti a feltárt hiányosságokat, amelyet megküld az adott biztonsági vállalkozás vezetőjének, hogy a feltárt hiányosságok megszüntetése érdekében tegye meg a megfelelő intézkedéseket. A rendőrség hatósági nyilvántartást vezet a felügyeleti ellenőrzések végrehajtásáról, és egyben adatbázisban rögzíti az ellenőrzés során keletkezett adatokat. A rendőrség a természetes személy számára kiadott biztonsági tevékenység végzésére jogosító hatósági igazolványt a helyszínen visszavonja, amennyiben a hatósági ellenőrzés során ismétlődő vagy súlyos hiányosságot állapítanak meg. Súlyos hiányosságok lehetnek: *a hatósági igazolvány lejárt, az ellenőrzés alá vont személy nem tudja ellátni feladatát, befolyásolt állapotban látja el feladatát, feltételezhető, hogy a hatósági engedély hamis vagy meghamisították, az ellenőrzés alá vont személy megtagadja az ellenőrzés végrehajtását.*

A rendőrség felügyeleti bírság kiszabását kezdeményezheti azon magánbiztonsági vállalkozással szemben, amely engedély nélküli biztonsági tevékenységet folytat, valamint

amennyiben a hatósági ellenőrzésnek nem veti alá magát. A hatóság a felügyeleti bírság összegének erejéig (amennyiben annak befizetése nem biztosított) a biztonsági vállalkozás ingó vagyonának lefoglalását kezdeményezheti.⁹

2.2.4 A Szlovák Magánbiztonsági Kamara

A kamara szervezeti struktúrája azonos a hazai magánbiztonsági kamarai rendszer felépítéséhez. A kamarához önkéntes alapon lehet csatlakozni, nem kötelező jellegű a tagság. A kamara feladatrendszerében (többek között):

- ellátja a természetes és a jogi személyek vonatkozásában az érdekképviseletet és a jogi védelmet;
- véleményezéssel és észrevételezéssel előmozdítja a szakterületet érintő jogalkotói tevékenységet;
- a kamara etikai kódexében foglaltakat betartatja a kamara tagjainak vonatkozásában;
- egy egységes információs rendszert működtet a biztonsági cégek és a lakosság közötti minél hatékonyabb kommunikáció kialakítása érdekében;
- együttműködik a pénz- és értékszállítási rendszerek (minél hatékonyabb) fejlesztésében;
- szorosan együttműködik mind a közép-, mind a felsőoktatási intézményekkel és kutatóműhelyekkel a magánbiztonsági szektort érintő eredményes oktatás- és kutatásfejlesztés érdekében.

A szakmai kamara tagjai lehetnek munkavállalók, vállalkozások, valamint oktatási intézmények. A kamara alapszabálya megkülönböztet *rendes, szekció- és tiszteletbeli* tagokat.¹⁰

2.3. A cseh magánbiztonsági szektor működésének alapelvei

A Cseh Köztársaságban a biztonsági szolgáltatásokat a jogalkotó (a szektorra vonatkozó szolgáltatási igényeket szem előtt tartva) öt kategóriába sorolta:

- a vagyonvédelem és a személyek biztonsága;
- a magánnyomozók tevékenysége;
- a készpénz és értéktárgyak szállítása;
- a személyek és a tulajdon védelmét biztosító műszaki szolgáltatások (biztonságtechnika);
- biztonsági tanácsadás.

⁹ Például: Zákon č. 73/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov, zákon Slovenskej národnej rady č. 564/1991 Zb. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov.

¹⁰ *Stanovy Slovenskej komory súkromnej bezpečnosti* (2018). (A Szlovák Magánbiztonsági Kamara Alapszabálya.)

2.3.2. A magánbiztonsági tevékenység szabályozása

A Cseh Köztársaság magánbiztonságról szóló törvényében a személy- és vagyonvédelemre vonatkozó feladatrendszer az ingó és ingatlan vagyontárgyak, valamint a személyek és a jogi érdekek védelmére helyezi a fő hangsúlyt. A magánnyomozói tevékenység elsősorban személyek keresésével, tények és adatok hatóság részére történő átadásával, valamint *adott személyekre vonatkozó információk (hatósági adatbázisokból történő) lekérésével kapcsolatban végzett tevékenység*. A pénz- és értékszállítási tevékenységről abban az esetben beszélünk, amikor legalább 5 millió korona összeget meghaladó készpénz vagy érték szállításáról van szó. A biztonságtechnika az a személy- és vagyonvédelemre szolgáló műszaki szolgáltatásokhoz szorosan kapcsolódó magánbiztonsági tevékenység, amely során a biztonsági rendszerek tervezése, ellenőrzése, összeszerelése, karbantartása és javítása kerül megrendelésre, végrehajtásra.

A cseh magánbiztonsági szektorban szakmai tevékenységet végezni kívánó vállalkozás a kereskedelmi tevékenység működésére vonatkozó hatósági engedélyezési eljárás keretében (igénylőlapon történő benyújtással) kérelmezhet működési engedélyt. Más megközelítésben: amennyiben a magánbiztonsági tevékenységet végezni kívánó vállalkozás teljesíti a Kereskedelmi Engedélyezési Törvényben meghatározott feltételeket, akkor a Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal kiadja a működéshez szükséges hatósági engedélyt. Ez egy olyan rendszer, amely megegyezik más hatósági engedéllyel rendelkező szakmákkal, mint például a szeszes italok termelésével és forgalmazásával, a kutatással és fejlesztéssel, a fegyvergyártással. A kiadott hatósági engedélyek 10 évig érvényesek, azonban ettől eltérően rövidebb időben is korlátozható az adott magánbiztonsági vállalkozás működési engedélyének érvényességi ideje.

A hatósági engedélyeztetés folyamatának meghatározása során a jogalkotó kiemelt figyelmet szentelt (és egyben kizáró oknak minősítette) annak a lényeges tényezőnek, hogy a magánbiztonsági vállalkozói tevékenység sajátos tevékenységnek minősül, mivel nagymértékben érinti a közrendet és a belső biztonságot, így teljesen különbözik az összes többi üzleti tevékenységi formától. *A magánbiztonsági törvény előírja, hogy a biztonsági szolgálatok kizárólag a cseh belügyminisztérium által kiállított hatósági engedéllyel végezhetnek magánbiztonsági tevékenységet.* A törvény részletesen szabályozza azokat a feltételeket, amelyeket a természetes és a jogi személyeknek kell teljesíteniük mind a hatósági igazolványra, mind a működési, engedélyeztetési eljárásra vonatkozó hatósági eljárás során.

A törvény által meghatározott alapkövetelmények a természetes személyek vonatkozásában:

- 21. életév betöltése;
- általános jogképesség;
- büntetlen előélet;
- szakmai kompetenciák és végzettség igazolása.

A jogi személyek szakmai irányításáért felelős személynek a természetes személyekre vonatkozó alapfeltételeket kell teljesíteniük. A törvény előírja, hogy a magánbiztonsági vállalkozásoknak nyilvánossá és átláthatóvá kell tenniük a tulajdonosi szerkezetre és a gazdasági teljesítményre vonatkozó adataikat, ezáltal biztosítottá válik, hogy a biztonság megteremtésével összefüggésben végzett magánbiztonsági tevékenységre vonatkozó közigazgatási

feladatokat szakszerűen és jogszerűen hajtják végre. A törvény értelmében a hatósági engedélyt el kell utasítani, ha a kérelmező természetes vagy jogi személy nem teljesíti a hatósági igazolvány vagy a működési engedély kiadásának feltételeit. A hatósági engedélyeztetés során a hatóság vizsgálja, hogy a hatósági engedély kiadása veszélyeztetné-e a Cseh Köztársaság külpolitikai vagy kereskedelmi érdekeit, a közrendet és a közbiztonságot, valamint az állampolgárok vagyonszükségét. Amennyiben a kiadásra jogosult hatóság határozatban megtagadja a működési engedély kiadását, akkor a kérelmet benyújtó vállalkozásnak a bíróságon lehet megtámadnia az elutasító határozatot. A vonatkozó szakmai törvény azt is előírja, hogy a belügyminisztérium (bizonyos feltételek és szabályszegések együttes feltétele esetén) határozattal visszavonhatja az engedélyt. Mindezek függvényében megállapítható, hogy a Cseh Köztársaságban a hatósági engedélyeztetési eljárás a biztonsági szolgálatokra vonatkozóan követi a legtöbb európai uniós országban alkalmazott jogalkalmazási tendenciát.

2.3.2. A cseh magánbiztonsági szektor szakmai felügyelete

A magánbiztonsági törvény értelmében a szakmai felügyeletet a Belügyminisztérium külön törvény (552./1991. számú, *Az állami felügyeletről szóló, módosított törvény*) szerint végzi.

A felügyeleti hatóság feladatköre:

- a magánbiztonsági vállalkozások működésével kapcsolatban jogszabályba ütköző hiányosságok feltárása;
- visszavonja és lefoglalja a munkavállalói hatósági kártyákat a helyszíni hatósági ellenőrzések során abban az esetben, ha:
 - ismételt vagy súlyos hiányosságokat tárnak fel a tevékenységet végző személyek biztonsági ellenőrzése során;
 - a tevékenységet végző személyek ellenőrzése során megállapítják, hogy alkohol, gyógyszerek vagy egyéb tudatmódosító szerek hatása alatt látja el a tevékenységet.

A Belügyminisztérium az ellenőrzések során készült hatósági jegyzőkönyvek alapján jogosult intézkedéseket kiadni a feltárt hiányosságok és problémák részletes feltárására és a szükséges hatósági szankciók foganatosítására. A minisztérium a tevékenység ellenőrzéséről készült hatósági jegyzőkönyvet a területileg illetékes rendőrség részére kiadmányozza. A rendőrség köteles a hatósági eljárás lefolytatására, amely során figyelmeztethet, kötelező érvényű hatósági utasításokat adhat a feltárt szakmai hiányosságok kiküszöbölésére. Súlyos hiányosságok esetén felügyeleti bírságot is alkalmazhat szankcióként, továbbá a tevékenységi engedély visszavonására is sor kerülhet.¹¹

¹¹ Például: Zákon č. 552/1991 Sb. Zákon České národní rady o státní kontrole. Částka č. 104/1991 Sb. 1991. 12. 30.

2.3.3. A cseh magánbiztonsági szakmai kamara

A cseh magánbiztonsági szektor hatósági modelljére vonatkozó struktúrája vizsgálata esetében meg kell jegyezni, hogy a jogalkotó által kidolgozott végrehajtási modell megegyezik a legtöbb európai országban alkalmazott modellel, ahol a működés engedélyezését a magánbiztonsági hatósági engedélyeket kibocsátó, valamint a hatósági felügyeletet gyakorló állami szervek végzik, és nem a szakmai kamarák. A Cseh Köztársaságban a kamarai tagság önkéntes alapon működő érdekképviselő. A kamarai tagság nem feltétele a magánbiztonsági vállalkozások hatósági engedélyeztetésének és szabályszerű működésének, ellentétben más foglalkozásokkal, amelyek kötelezőségét törvény szabályozza (jogi, orvosi stb.). A Cseh Köztársaságban jelenleg több szakmai szövetség (ASIS, ASBS stb.) képviseli és védi a magánbiztonsági vállalkozások érdekeit, amelyek hatékonyan működnek együtt a magánbiztonsági szektor társadalmi megbecsülése, valamint a jogok biztosítása érdekében.¹²

2.4. A lengyel magánbiztonsági szektor működésének alapelvei

Az egyéni tulajdon védelme érdekében jelentős társadalmi igény mutatkozott Lengyelországban a magánbiztonsági szektor létrehozására és fejlesztésére. A kezdeti évek nehézségei feltárták a szektor alapvető hiányosságait, amely következtében mind a kormányzat, mind a szakszervezetek, mind a jogalkotó egy modern magánbiztonsági törvény keretei között stabilizálta a magánbiztonság társadalomban betöltött szerepét.¹³ A személy- és vagyonvédelem, valamint a család és az egyes szabálysértések megszüntetése érdekében a Lengyel Köztársaság parlamentje 1997. augusztus 22-én elfogadott egy törvényjavaslatot, amely átfogóan szabályozza a magánszféra működését Lengyelországban az emberek és a tulajdon védelme érdekében. Lengyelországban a személy- és vagyonvédelmi vállalkozások működéséhez hatósági licence megszerzése szükséges, amely meghatározza a magánbiztonsági szolgáltatások nyújtásának formáját. A belügyekért felelős minisztérium koncessziós hatóságként vesz részt az engedélyeztetési eljárásban. A belügyekért felelős miniszter kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a magánbiztonsági szolgáltatási kör vagy szolgáltatási forma megadására, megtagadására, megváltoztatására, korlátozására, valamint a gazdasági tevékenységre vonatkozó koncesszió visszavonására a személy- és vagyonvédelmi szolgáltatások körében. A koncessziós hatóság a koncesszióra vonatkozó hatósági engedélyre vonatkozó határozat kiadását megelőzően konzultál az eljárásban érintett vállalkozás székhelye (vagy a kérelmező természetes személy lakóhelye) szerint illetékes tartományi rendőrhatalóság illetékes szervezetével, hogy milyen bűnügyi vagy szabálysértési adatok állnak a hatóság rendelkezésére az eljárásban érintett vállalkozásra vagy személyre vonatkozóan.

A hatósági engedély kiadására vonatkozó feltételek (alkalmazandó fő irányelveként) a természetes személyekre és vállalkozásokra vonatkozóan:

- büntetlen előélet (csak meghatározott bűncselekmény elkövetése esetén engedélyezhető az engedély kiadása);

¹² *Návrh zákona o soukromé bezpečnostní činnosti* (é. n.). Forrás: www.mvcr.cz/clanek/navrh-zakona-o-soukromé-bezpecnostni-cinnosti.aspx (A letöltés dátuma: 2018. 06. 02.)

¹³ STANKIEWICZ, Henryk (2013): *Przemiany zachodzące w prywatnym sektorze ochrony w polsce. Nauki Społeczne – Social Sciences*, Vol. 8, No. 2. 252.

- szerepel a minősített (magánbiztonsági) alkalmazottakra (vagy műszaki biztonságra) vonatkozó szakmai névjegyzékben;
- legalább egy fő alkalmazott foglalkoztatása, aki szerepel a magánbiztonsági névjegyzékben;
- a magánbiztonsági vállalkozásnak az engedélyben meghatározott tevékenységet irányító ügyvezetője vagy a szakmai vezetéssel megbízott tagja szerepel a minősített (magánbiztonsági) alkalmazottak szakmai névjegyzékében;
- a szükséges mellékletek hiteles formában történő benyújtása a hatóság részére.¹⁴

A koncessziós engedélyt kiadó belügyi hatóság a működési engedélyt legalább 6 hónapra adja ki, amely engedélyt a 6 hónap lejáratát követően visszavonásig engedélyez. Amennyiben a hatósági ellenőrzés során az alapfeltételekkel össze nem egyeztethető változás következik be, és azt a természetes személy vagy a vállalkozás nem orvosolja meghatározott időn belül, abban az esetben a belügyi hatóság az engedélyt határozattal visszavonja.¹⁵

2.4.1. A lengyel magánbiztonsági szektor hatósági felügyelete

- A belügyekért felelős miniszter felhatalmazhatja a területileg illetékes rendőrkapitányság parancsnokát, hogy a koncessziót igénylő személy- és vagyonvédelmi szolgálatokat hatósági ellenőrzés körében ellenőrizze az üzleti tevékenységek szabályrendszerének betartása vonatkozásában.
- A belügyekért felelős miniszter felhatalmazhatja a határőrség főparancsnokát, hogy ellenőrizze a személy- és vagyonvédelmi tevékenységgel összefüggésben a biztonsági szolgálatok által az adott területen folytatott gazdasági tevékenységet a repülőtereken végzett biztonsági ellenőrzések biztonsága érdekében.
- A személy- és vagyonvédelmi szolgáltatások körében végzett gazdasági tevékenységek vizsgálata céljából a koncessziós hatóság a hatósági ellenőrzés végrehajtásának időtartamára kijelölhet egy ellenőrző csoportot, amely magában foglalhatja a belügyekért felelős miniszter, a honvédelmi miniszter, a rendőrség főparancsnoka, a határőrség főparancsnoka képviselőit, valamint a Polgári Légiközlekedési Hivatal megbízottját.¹⁶
- A hatósági ellenőrzésről jegyzőkönyv készül.¹⁷

¹⁴ A benyújtani szükséges hiteles dokumentumok: 1. a magánbiztonsági szakképzettséggel rendelkező szakképzett alkalmazottak minősített névjegyzékben történő bejegyzése; 2. a bünyügyi nyilvántartásban lévő adatokról szóló nyilatkozat a foglalkoztatott személyek vonatkozásában.

¹⁵ Dz.U. 1997 Nr. 114 poz. 740. Ustawa – z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia. Opracowano na podstawie: t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2213, z 2018 r. poz.138, 650.

¹⁶ A hatósági ellenőrzés kiterjed: 1. a szakmai tevékenység szempontjából az engedélyben szereplő magánbiztonsági koncesszióra vonatkozó megfelelésre; 2. az üzleti tevékenység folytatására vonatkozó feltételeknek való megfelelésre; 3. a biztonsági rendszerek kiépítésére, vagy az állami infrastruktúra biztonsági feltételrendszerének meglétére, vagy a közrendre vonatkozó magánbiztonsági struktúra kialakítására; 4. mások biztonságának vagy személyes jogainak védelmére.

¹⁷ Az ellenőrzésről készült jegyzőkönyv a következőket tartalmazza: 1. a vállalkozó neve és címe; 2. az ellenőrző személyek neve és beosztása; 3. az ellenőrzési tevékenységek megkezdésének és befejezésének időpontja; 4. az ellenőrzés hatáskörének a meghatározása; 5. az ellenőrzés eredményeként megállapított tények leírása, beleértve az észlelt szabálytalanságokat is.

Amennyiben az ellenőrzést végző hatóság az ellenőrzés során szabálytalanságot tár fel, abban az esetben a jegyzőkönyv megküldésével kezdeményezi a koncessziót kiadó belügyi hatóságnál a koncesszió visszavonását.

2.4.2. A Lengyel Védelmi és Biztonsági Kamara

A kamara jogállását tekintve gazdasági szervezet, amely a kereskedelmi kamarákról szóló törvény alapján és az alapszabályában foglaltakkal összhangban működő érdekképviselői szerv.¹⁸

A kamara önkéntes alapon működik, és a saját üzleti tevékenysége alá tartozó vállalkozások érdekképviselői tevékenységét végzi a következő tevékenységi körök vonatkozásában:

- személy- és vagyonvédelem;
- a személyi vagy tárgyi biztonsági eszközök, műszaki eszközök és rendszereinek tervezése, gyártása, áru- és szolgáltatáskereskedelme;
- képzési és oktatási tevékenység a magánbiztonsági szakterületen;
- a személy- és vagyonvédelemmel kapcsolatos tanácsadás;
- magánnyomozói szolgáltatások;
- a katonai vagy rendőrségi célokra szánt robbanóanyagok, fegyverek, lőszerek, árucikkek és technológiák előállítás és kereskedelme;
- hirdetések, promóciók és kiadványok kiadása a magánbiztonság szakterületével kapcsolatban.

2.5. Nagy-Britannia magánbiztonsági szektorának működési alapelvei

Az Egyesült Királyságban működő magánbiztonsági társaságokat a 2001. évi *Private Security Industry Act* törvény szabályozza.¹⁹ A törvény célja elsősorban a magánvagyon és (közvetve) a közbiztonság védelme a magánbiztonsági vállalatok szakszerű tevékenységén keresztül, továbbá cél a bűnözés csökkentése a magánbiztonsági ágazaton belüli normák emelésével és a szakmai stabilitás kialakításával. A törvény tartalmazza a Biztonsági Ipari Hatóság (*Security Industry Authority – SIA*) létrehozását és működését, amely nem minisztériumi közintézményként (NDPB)²⁰ felelősséggel tartozik a magánbiztonsági szabályozás igazgatásáért, felügyeletéért és végrehajtásáért.

Az SIA vonatkozásában két fő feladatot különböztethetünk meg. Az egyik (1) a brit magánbiztonsági iparágon belül szakmai tevékenységekkel foglalkozó természetes személyek kötelező engedélyezési eljárásának lefolytatása; (2) a másik az *Approved Contractor Scheme*

¹⁸ *Polskiej Izby Ochrony* (é. n.). Forrás: www.piooim.pl/statut-i-regulaminy (A letöltés dátuma: 2018. 06. 03.)

¹⁹ *Private Security Industry Act 2001*. Forrás: www.legislation.gov.uk/ukpga/2001/12/contents (A letöltés dátuma: 2018. 06. 01.)

²⁰ NDPB: Olyan nem állami szervezetek, amelyek segítséget nyújtanak a kormányzati szervek számára a kormányzati és jogalkotói döntések és gyakorlatok meghozatalában, különösen olyan területeken, ahol speciális ismeretekre van szükség. Nem részei a közigazgatási rendszernek, de a felügyeletet ellátó miniszterek felelősek a Parlamentnek döntéseik hatékonyságáért. Az NDPB négy típusa létezik: végrehajtó, tanácsadó, bíróság, független ellenőrző testületek.

vállalkozói rendszer irányítása, amely a magánbiztonsági szolgáltatókat és vállalkozásokat meghatározott kritériumok alapján méri.

A brit magánbiztonsági licence feltételei:

- személyazonosításhoz szükséges iratok;
- betöltött 18. életév;
- elfogadott szakképesítés;²¹
- büntetlen előélet igazolása;
- a munkához való jogosultság igazolása;
- pszichikai és mentális alkalmasság.

Az SIA engedélyezési jogköre kiterjed a személyi őrzésre (beleértve a biztonsági őrzést, a személyi védelmet, a készpénz- és értékszállítást, valamint a közterületek felügyeletét a CCTV-technológia használatával) és a vagyoni védelmi szolgáltatók által üzemeltetett járművek engedélyeztetésére. A szervezet által kiadott engedélyek biztosítják, hogy a magánbiztonsági ügyintézők alkalmas személyek, megfelelően képzettek legyenek, és munkájukat hatékonyan és eredményesen (a szakmai kritériumok betartásával) legyenek képesek elvégezni.

A törvényhozás által elfogadott brit magánbiztonsági szektorra vonatkozó vállalkozói rendszer alkalmazását követően bevezettek egy sor működési szabály- és szabványrendszert. Azok a szervezetek, amelyek megfelelnek ezeknek a működési szabály- és szabványrendszernek, megkapják a *Jóváhagyott Vállalkozó* státuszát az SIA-tól. Ez az akkreditáció biztosítja a magánbiztonsági szolgáltatások megrendelőit, hogy a magánbiztonsági vállalkozó elkötelezett a minőségi szolgáltatás nyújtásával kapcsolatban.

2.5.1. British Security Industry Association (BSIA)

A BSIA az Egyesült Királyságban működő professzionális magánbiztonsági szektor szakmai szervezeti és érdekképviselőt ellátó (nem kötelező jellegű) szervezete. A BSIA szorosan együttműködik a kormánnyal annak biztosítása érdekében, hogy tagjai nézeteit és véleményét figyelembe vegyék a jogszabályok kidolgozása során, valamint a későbbi módosításokban is. A BSIA részt vett a brit adatvédelmi törvény és az emberi jogokra vonatkozó törvény értelmezésében és tisztázásában.

A szervezet a szabványok fejlesztésének élvonalába tartozik, ennek érdekében az Egyesült Királyság védelmi és biztonsági iparát képviseli a brit, az európai és a nemzetközi szabványügyi bizottságokban.²²

²¹ Mivel a magánbiztonsági ügyintézők munkájának sokfélesége és jelentősége tovább növekszik, így a számukra elvárt szakmai színvonal vonatkozásában is követelmények fogalmazódnak meg. Következésképpen előírásra került a licence jogosultjai számára egy olyan strukturált képzési program elvégzése, amely elismert minősítést eredményez. A licence-függő minősítések a magánbiztonsági iparágba belépő egyének számára készülnek. Céljuk, hogy az egyén képes legyen feladatai ellátására oly módon, amellyel a hatékony munkavégzés biztosítottá válik.

²² RANFORD, Stephen (2016): 329 – BSIA Annual Review. *The 2016/17 British Security Industry Association Annual Review*. 15–21.

A szervezet a hozzáadott értékek vonatkozásában is számos területen nyújt segítséget és támogatást tagjainak:

- a tagság hozzáférést biztosít a HR és jogi szolgáltatások széles skálájához, valamint biztosítja a kisvállalkozások számára az alapvető jogi tanácsadást, valamint az ingyenes jogi segítségnyújtást;
- logisztikai megoldások biztosítása;
- flottatámogatás az üzemanyagköltségek minimalizálása érdekében.

A BSIA a magánbiztonsági ipar szakképzett érdekképviselői testülete, amely együttműködik a munkáltatókkal, a kormányzattal, az önkormányzatokkal és a rendőrséggel a biztonság és a professzionalizmus fokozása érdekében, biztosítva tagjai számára a biztonsági képzésekhez és képezésekhez való hozzáférést az Egyesült Királyságban a magánbiztonsági szerepkörben foglalkoztatottak számára.

A biztonsági készségek fejlesztése segíthet a képzések, a szakmai gyakorlatok és a képezések fejlesztése terén. A szervezet számos ingyenes szakmai tanfolyamot kínál tagjai számára.